TSUE

YASHIL

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

GREEN ECONOMY AND DEVELOPMENT

Social, Economic, Technological, Scientific and Popular Science Journal

2026-YIL / NOYABR / 11-SON, I-QISM

Google scholar

RePEc RESEARCH PAPERS IN ECONOMICS

ISSN: 2992-8982

https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/

YASHIL
IQTISODIYOT&TARAQQIYOT
Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Elektron nashr. 2026-yil, noyabr.
I-qism

Bosh muharrir:
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o‘rinbosari:
Karimov Norboy G‘aniyevich

Muharrir:
Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay’ati:
Salimov Oqil Umrzoqovich, O‘zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O‘zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, “Nobel” mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a’zosi, Turkiya – O‘zbekiston do‘stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G‘afforovna, pedagogika fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug‘aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoira Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko‘nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo‘ja o‘g‘li, iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Faxridinov Zafarjon Faxridin o‘g‘li, O‘zb. Res. Bosh prokuraturasi HIJQKD boshqarma boshlig‘i
Utayev Uktam Choriyevich, Anijon viloyati prokurorining o‘rinbosari
Ochilov Farkhod, O‘zb. Res. Bosh prokuraturasi IJQK Departamentining Namangan viloyati boshqarmasi boshlig‘i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o‘g‘li, texnika fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), katta o‘qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Ochilov Bobur Baxtiyor o‘g‘li, TDIU katta o‘qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.
Abdikarimova Dinara Rustamxanovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Ikramov Murod Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Nazarova Ra’no Rustamovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

YASHIL
IQTISODIYOT&TARAQQIYOT
Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:
Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhriddinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Fakhridinov Zafarjon Fakhridin ogli, Head of the DCEC under the Prosecutor Genera's Office of the Rep. of Uzb.
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Prosecutor of Anijan Region
Ochilov Farkhod, Head of the Namangan Regional Department of the Department of Internal Affairs of Rep. of Uzb.
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow))
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Abdikarimova Dinara Rustamxanovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Ikramov Murod Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Ekspertlar kengashi:
Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po‘latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD)
G‘afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja’sur Artiqboy o‘g‘li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Ruziyev Baxtiyor Salimboyevich, katta o‘qituvchi (PhD)

Board of Experts:
Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Rustamov Ilkhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Khusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Rakhimovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridakhon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Ruziyev Baxtiyor Salimboyevich, Senior Lecturer (PhD)

08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 Makroiqtisodiyot
08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 Qishloq xo‘jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 Xizmat ko‘rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 Ekonometrika va statistika
08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 Marketing
08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 Menejment
08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: “Ma’rifat-print-media” MChJ
Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O‘zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi huzuridagi Iqtisodiy jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti

Jurnalning ilmiyligi:
““Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali
O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2023-yil 1-apreldagi 336/3-sonli qarori bilan ro‘yxatdan o‘tkazilgan.

MUNDARIJA

XALQARO LOYIHALARDA RISKLARNI TAQSIMLAŞ VA SUĞURTALAŞ MEXANIZMLARI 30
Baxtiyorov Akbarjon Axror öğli
AXBOROT-KOMMUNIKATSIYA TEXNOLOGIYALARI ASOSIDA YUK AVTOTRANSPORTI KORXONALARINING UNUMSIZ XARAJATLARINI BAHOLAŞ KÖRSATKIÇLARI TIZIMI 35
Majidov Eldor Abduqahhor öğli
ÖZBEKISTONDA OILAVIY TADBIRKORLIKNING HOLATI VA BARQAROR RIVOJLANIŞ YÖNALIŞLARI: STATISTIK TAHLIL 41
Babajanov Xamdam Atabaeviç
M39 XALQARO AVTOMOBIL YÖLI BÖYIDA MOTELLARNI RIVOJLANTIRIŞNING HUDUDIY TURIZM VA XIZMATLAR SOHASI ÖSIŞIGA TA'SIRI 47
T.M. ŞAYMANOV
РИСК-ОРИЕНТИРОВАННЫЙ ИНСПЕКЦИОННЫЙ КОНТРОЛЬ В СИСТЕМЕ УПРАВЛЕНИЯ КАЧЕСТВОМ ТУРИСТСКИХ УСЛУГ: ПОДХОД ОЭСР И ВОЗМОЖНОСТИ ЕГО ПРИМЕНЕНИЯ В УЗБЕКИСТАНЕ 53
Адылова Диёра Улугбековна
KORXONALARDA LOGISTIK KONSENTRATSIYA VA TAQSIMOT (DISTRIBUSIYA) TIZIMLARINI INTEGRATSIYALAŞ STRATEGIYALARI 59
Akramjonov Diyorbek Azizbek oğli
Jumayev Islomiddin Ahmadjon oğli
МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ К ВЫДЕЛЕНИЮ ГОРОДСКИХ АГЛОМЕРАЦИЙ УЗБЕКИСТАНА 65
Салимова Юлдуз Исаковна
ИСКУССТВЕННЫЙ ИНТЕЛЛЕКТ В БУХГАЛТЕРСКОМ УЧЁТЕ И АУДИТЕ УЗБЕКИСТАНА: ВОЗНИКНОВЕНИЕ И РАЗВИТИЕ 74
Ходжаева Муътабар Хамидулла кызы
QIŞLOQ XÖJALIGIDA MEHNAT UNUMDORLIGI YAQINLAŞUVINI PANEL MA'LUMOTLAR ASOSIDA EKONOMETRIK BAHOLAŞ 80
Abdikarimov Islombek Ibragimoviç
RAQAMLI IQTISODIYOT ŞAROITIDA KRIPTOVALYUTA BOZORINING RIVOJLANIŞ TENDENSIYALARI VA ISTIQBOLLARI 88
Erkinjonov Ozodbek Iqboljon öğli
ÖZBEKISTON HUDUDLARINING IQTISODIY RIVOJLANIŞIDAGI FARQLARNI STATISTIK TAHLIL QILIŞ 95
Şarifjonova Sabrina Anvarovna
THE IMPORTANCE OF FINANCIAL CONTROL IN THE USE OF STATE BUDGET FUNDS 99
Fayziyeva Nilufar Shuxrat qizi
KÖÇMAS MULKNI BOZOR QIYMATI ASOSIDA SOLIQQA TORTIŞ MEXANIZMINI TAKOMILLAŞTIRIŞ 103
Jöraeva Zahro Toşpulatovna
KIÇIK VA ÖRTA BIZNES SUBYEKTLARI MOLIYAVIY BARQARORLIGINI OŞIRIŞDA RAQAMLI KREDITLAŞ MEXANIZMLARINI TAKOMILLAŞTIRIŞ 109
Kurbanova Sitora Baxodirovna
AKSIYADORLIK JAMIYATLARI MOLIYAVIY BARQARORLIGINI TA'MINLAŞNING ADAPTIV MEXANIZMI 114
Abdulakimova Moxina

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

KORXONA IQTISODIY XAVFSIZLIGINI TA'MINLAŞDA INSON RESURSLARI VA TAŞKILIY SADOQATNING ÖRNI: KONSEPTUAL MODEL 121
Hasanov Abdulhay Qosimjon öğli
ÖZBEKISTON BANK TIZIMIDA MUAMMOLI KREDITLARNING DINAMIKASI TAHLILI 128
Maxkamov Xursanbek Maxmudoviç
FARĞONA VILOYATIDAGI IQTISODIY MEHANIZMINI TAHLIL QILIŞ VA SANOATNING HOZIRGI HOLATI 132
Temirxanova Mutabar Jurayevna
ЦИФРОВАЯ ТРАНСФОРМАЦИЯ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЁТА: ИНТЕГРАЦИЯ АВТОМАТИЗИРОВАННЫХ СИСТЕМ, ЭЛЕКТРОННОГО ДОКУМЕНТООБОРОТА И ОЦЕНКА ЦИФРОВОЙ ЗРЕЛОСТИ 136
Эргашев Худойназар Хабибуллаевич
Шодиёров Бахримурод
QAYTA TIKLANUVÇI ENERGETIKANI RIVOJLANTIRIŞDA DAVLAT-XUSUSIY ŞERIKLIK MEXANIZMINING SAMARADORLIGI (ÖZBEKISTON RESPUBLIKASI MISOLIDA) 142
Eşquvatova Pokiza Aslanqul qizi
СТРАТЕГИЧЕСКОЕ УПРАВЛЕНИЕ ИННОВАЦИОННЫМ ПОТЕНЦИАЛОМ МОЛОКОПЕРЕРАБАТЫВАЮЩИХ ПРЕДПРИЯТИЙ В КОНТЕКСТЕ ЗЕЛЁНОЙ ЭКОНОМИКИ 147
Узганбаева Дилноза Тохтасиновна
TEMIR YÖL TRANSPORTI KORXONALARIDA MOLIYAVIY NATIJALAR AUDITINI XALQARO STANDARTLAR ASOSIDA TAKOMILLAŞTIRIŞ 153
Misirov Xurşid Mamasobiroviç
ÖZBEKISTONDA ZIYORAT TURIZMINING RAQAMLI TRANSFORMATSIYASI: IMKONIYATLAR VA RIVOJLANIŞ YÖNALIŞLARI 162
Şaxriyorov Şohrux Sur'at öğli
MAMLAKATIMIZDA AGROKLASTER SIYOSATINI AMALGA OŞIRIŞNING ILMIY, NAZARIY VA AMALIY YÖNALIŞLARI 168
Ibragimov Nodir Nusriddinoviç
JISMONIY ŞAXSLAR DAROMADLARINI SOLIQQA TORTIŞ MEXANIZMINI TAKOMILLAŞTIRIŞ: FISKAL SAMARADORLIK VA IJTIMOIY ADOLATLILIK 173
Usmanova Muxlisa Sagdullayevna
Qahramonov Ramazon Kamol öğli
WATERGEMS VA EPANET DASTURIY MAJMUALARI YORDAMIDA MAGISTRAL SUV TARMOQLARIDAGI GIDRAVLIK YO'QOTISHLARNI RAQAMLI MODELLAŞTIRIŞ VA OPTIMALLAŞTIRIŞ 180
Parpiyev Sayfidin Fazliddinoviç
KIÇIK TADBIRKORLIK SUBYEKTLARIDA RISKLARNI IDENTIFIKATSIYALAŞ VA MONITORING QILIŞ TIZIMINI RIVOJLANTIRIŞ 189
Umarov Azizjon Azamjon oğli
UZOQ MUDDATLI AKTIVLAR AUDITI NATIJALARINI UMUMLAŞTIRIŞ VA RASMIYLAŞTIRIŞNI TAKOMILLAŞTIRIŞ 198
Bakayev Xurşid Maxmudoviç
TÖQIMAÇILIK KORXONALARIDA YAŞIL BIZNES MODELLARNI QÖLLAŞ SAMARADORLIGINI BAHOLAŞ 205
Yoqubova Maftuna Zuhriddin qizi
RAQAMLI MOLIYAVIY TEXNOLOGIYALARNI JORIY ETIŞ DARAJASI VA SAMARADORLIGI TAHLILI 210
Ibragimova Mohigul Komiljon qizi
DEBITORLIK QARZLARINI BOŞQARIŞDA XARIDORLARNING KREDIT RISKINI BAHOLAŞNING INTEGRATSIYALAŞGAN MODELI 215
Zaripova Nozima Abdujabbor qizi

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

ЭКОНОМИЧЕСКИЕ МЕХАНИЗМЫ ПОВЫШЕНИЯ ПОКУПАТЕЛЬНОЙ СПОСОБНОСТИ ПОТРЕБИТЕЛЕЙ НА ОСНОВЕ ИНТЕГРАЦИИ МАРКЕТИНГА И МЕРЧАНДАЙЗИНГА В РОЗНИЧНОЙ ТОРГОВЛЕ 219
Маматкулова Шоира Джалоловна
ТРАНСФОРМАЦИЯ РЫНКА ТРУДА В УСЛОВИЯХ ЦИФРОВИЗАЦИИ: МИРОВЫЕ ТЕНДЕНЦИИ И ОПЫТ УЗБЕКИСТАНА 224
Динара Ташевна Гафарова
MAMLAKATDA LOGISTIKA SOHASINI TAŞKIL QILIŞNING IQTISODIY ASOSLARI VA RIVOJLANIŞ BOSQIÇLARI 230
Xöjayeva Nargiza Bekpulat qizi
TURISTIK XIZMATLARINI RAQAMLI TRANSFORMATSIYA QILIŞNI BOŞQARIŞNING TAŞKILIY-IQTISODIY MEXANIZMLARI 234
Tajieva Şaxnoza Mamarejabovna
O‘ZBEKISTONDA XIZMATLAR EKSPORTINING HOLATI VA RIVOJLANISH TENDENSIYALARI 239
Mardonov Baxodir Baxronovich
OILADA JISMONIY MADANIYATNI ŞAKLLANTIRIŞNING AHAMIYATI VA UNI AMALGA OŞIRIŞ MASALALARI ORQALI SOĞLIQNI SAQLAŞ IQTISODIYOTINI TAKOMILLAŞTIRIŞ MASALALARI 245
Abdilaxatov Zafar Abdigapiroviç
EKSPORT-IMPORT OPERATSIYALARINING HISOBI VA AUDITINING MAQSADI, VAZIFALARI HAMDA ULARNI TAKOMILLAŞTIRIŞ 250
Misirov Asliddin Mamasobiroviç
Kuçkorova Xalima Azamat qizi
Yöldoşeva Zarnigor Oybek qizi
SOTIŞ UÇUN MÖLJALLANGAN UZOQ MUDDATLI AKTIVLARNI TAN OLIŞ MEZONLARI 256
Niyatov Jahongir Abdugappor öğli
ГОСУДАРСТВЕННОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ И НЕОБХОДИМОСТЬ ВНЕДРЕНИЯ ЗЕЛЕНОЙ ЭКОНОМИКИ В УЗБЕКИСТАНЕ 261
Ойдин Давроновна Хамракулова
XORIJIY SAVDO HAMKORLARINI TANLAŞ VA BAHOLAŞ ORQALI EKSPORT FAOLIYATINI BOŞQARIŞNI TAKOMILLAŞTIRIŞ 265
Ibragimova Nilyufar Tairovna
RAQAMLI IQTISODIYOT VA SUN’IY INTELLEKT: TRANSFORMATSIYA JARAYONLARI VA YANGI IMKONIYATLAR 269
Tulyaganov Abdumalik Abdiraximoviç
ÖZBEKISTONDA KIÇIK VA ÖRTA BIZNES TARMOQ TUZILMASIDAGI SILJIŞLAR VA SUBYEKTLAR FAOLLIGINING HUDUDIY TAFOVUTLARINI STATISTIK BAHOLAŞ 274
Nazarov Nazar Ğulom öğli
IQTISODIYOTNING REAL SEKTORLARIDA SOLIQ SIYOSATINING TADBIRKORLIK FAOLIYATI VA KIÇIK BIZNES SUBYEKTLARIGA TA’SIRI 282
Rustamova Xurşidahon Şuxratjon qizi
RADIOALOQA VA TELEVIDENIYE KORXONALARIDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYA ŞAROITIDA BOŞQARUV SAMARADORLIGI VA MOLIYAVIY BARQARORLIKNI OŞIRIŞ YÖLLARI 288
Xusanov Uluğbek Nishonoviç
MINTAQA IQTISODIYOTINI BARQAROR RIVOJLANTIRIŞDA MAHALLIY BYUDJET DAROMADLARIDAN SAMARALI FOYDALANIŞNING TAŞKILIY-IQTISODIY MEXANIZMLARI 293
Xudoyqulov Hamidjon Abdullayeviç
HUDUDLARNING TURISTIK-REKREATSION SALOHIYATINI BAHOLAŞ VA UNDAN FOYDALANIŞ SAMARADORLIGINI OŞIRIŞ YÖLLARI 298
Hasanov Samad Axatillayeviç
ВЛИЯНИЕ МЕЖДУНАРОДНЫХ ДЕНЕЖНЫХ ПЕРЕВОДОВ НА ВНЕШНЮЮ УСТОЙЧИВОСТЬ УЗБЕКИСТАНА 304
Нуриддинова Амалия Равшан кизи

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

MEVA-SABZAVOTÇILIK KORXONALARI FAOLIYATINI BOŞQARIŞ MEXANIZMLARINI TAKOMILLAŞTIRIŞ 311
Ğafurov Rustam Abdirasuloviç
TALABLARNI ANIQLAŞ VA WBS IŞLAB ÇIQIŞNING LOYIHA BOŞQARUVIDAGI AHAMIYATI 316
Ğaniyev Baxtiyor Ibrohim oğli
Toğayev Salim Sobiroviç
UY XÖJALIKLARI QUYOŞ ELEKTR STANSIYALARINING IQTISODIY SAMARADORLIGINI SUBSIDIYA SIYOSATI NOANIQLIGI ŞAROITIDA STOXASTIK MODELLAŞTIRIŞ (FARĞONA VILOYATI MISOLIDA) 321
Abdurahimov Muhibilloh
SANOAT KORXONALARIDA TEXNOLOGIK OPERATSIYALARNING QÖŞIMÇA QIYMAT YARATIŞDAGI IŞTIROKINI BAHOLAŞ ASOSIDA TEJAMKOR IŞLAB ÇIQARIŞNI TAKOMILLAŞTIRIŞ 327
Yusupov Uluğbek Mamayusupoviç
ÖZBEKISTON QIŞLOQ XÖJALIGI MAHSULOTLARI EKSPORTINING RIVOJLANIŞ TENDENSIYALARI 333
Rustamova Iroda Baxramjanovna
SUĞURTA TALABINING NAFLILIK NAZARIYASINI VAQT VA INFLYATSIYA OMILLARI TA'SIRIDA TAHLIL QILIŞ 340
Nasretdinova Şaxnoza Saidakmalovna
A FIVE-GAP DIAGNOSTIC FRAMEWORK FOR YOUTH SKILLS MISMATCH IN UZBEKISTAN 346
Mukhsinjon Murodullaevich Kholmukhamedov
TRANSPORT-LOGISTIKA TIZIMINI RIVOJLANTIRIŞNING INTEGRATSIYALAŞGAN TAŞKILIY-IQTISODIY MEXANIZMI: KONSEPTUAL MODEL VA SINERGIYA SAMARASI 356
Agzamova Marguba Mirabdullayevna
HINDISTON IQTISODIY DIPLOMATIYASI XUSUSIYATLARI 362
Mustapova Hilolaxon Islamovna
RAHBARLIK USLUBLARINI TANLAŞ VA QÖLLAŞDA ZAMONAVIY BOŞQARUV YONDAŞUVLARIDAN FOYDALANIŞ 368
Ubaydullayev Lutfulla Xabibullayeviç
MAHSULOT IŞLAB ÇIQARIŞNI DIVERSIFIKATSIYALAŞNING IQTISODIY MOHIYATI, ŞAKLLARI VA TASNIFIY XUSUSIYATLARI 374
Rustambekova Feruza Rustambek qizi
JORIY AKTIVLAR AUDITINI TAKOMILLAŞTIRIŞDA RISKLARNI BAHOLAŞ, IÇKI NAZORAT, AUDITORLIK DALILLARI VA AUDITORLIK JAVOB ÇORALARI MODELI 379
Mavlanova Dilrabo O'ktamovna
KAMBAĞAL OILALARNING BARQAROR DAROMAD MANBALARINI ŞAKLLANTIRIŞDA MOLIYAVIY QÖLLAB-QUVVATLAŞ VOSITALARINI TAKOMILLAŞTIRIŞ 388
Uluğbek Erkinoviç Qurbanov
ESG AUDITIDA MIJOZ QABUL QILIŞ VA AUDIT MUNOSABATLARINI DAVOM ETTIRIŞ QARORLARINI QABUL QILIŞNING ÖZIGA XOS XUSUSIYATLARI 393
Sayfullayev Mexroj Sayfullayeviç
ÖZBEKISTON HUDUDLARIDA BARQAROR ENDOGEN IQTISODIY ÖSIŞNI TA'MINLAŞDA INSON KAPITALI VA INNOVATSION SALOHIYATDAN FOYDALANIŞ YÖNALIŞLARI 399
Yuldashov Abdullo Abdugapparovich
YOŞLAR BANDLIGINI TA'MINLAŞ VA ULARNING DAROMAD MANBALARINI KENGAYTIRIŞ MASALALARI 405
Bazarova Gulnora Gulamovna
Olimjonov Muhammadyusuf Muxammadali öğli
KIÇIK BIZNES SUBYEKTLARIDA IQTISODIY RESURSLARDAN FOYDALANIŞ SAMARADORLIGINI OŞIRIŞNING ZAMONAVIY YÖNALIŞLARI 410
Ilhomov Boburmirzo Naimjon o'g'li

СОВРЕМЕННЫЕ ПРЕДСТАВЛЕНИЯ О МОЛЕКУЛЯРНЫХ МЕХАНИЗМАХ ОСТЕОИНТЕГРАЦИИ ДЕНТАЛЬНЫХ ИМПЛАНТАТОВ (ОБЗОРНАЯ СТАТЬЯ) 418
Дехканов Алишер Махаммадусмонович
Исомов Мираскад Максудович
IŞLAB ÇIQARIŞ KORXONALARIDA MARKETING BOŞQARUVINING HOLATINING TAHLILI 427
Musayeva Şoira Azimovna
DIVERSIFIKATSIYALAŞ ŞAROITIDA KORXONALARNING INNOVATSION SALOHIYATINI OŞIRIŞDA INSTITUTSIONAL TAKOMILLAŞTIRIŞ YÖLLARI 433
Xaydarova E'zoza Şukurullayevna
KIÇIK VA ÖRTA BIZNESNING RIVOJLANIŞI VA XORIJIY TAJRIBASI 437
M. A. Erkinboyev
HUDUDLAR IQTISODIY XAVFSIZLIGINI BOŞQARIŞ MEXANIZMLARINING SAMARADORLIGI VA MAVJUD MUAMMOLAR 443
Jurayev Ismatulla Izzatullayeviç
KİÇİK KORXONALARNING EKSPORT SALOHİYATİNİ OŞİRİŞ 450
Suvonov Ozodbek Jamşid oğli
Xodjayev Erkin Normatoviç
BOLALAR TRIKOTAJ KIYIMLARI BOZORİDA RAQOBAT USTUNLIGINI ŞAKLLANTIRIŞ: NARX, SIFAT VA MAHSULOT ASSORTIMENTI SIYOSATINING TA'SIRI ("LUXTEX-ZIOTTO" KORXONASI MİSOLİDA) 456
Ubaydullayeva Maftunaxon Bosit qizi

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

BOLALAR TRIKOTAJ KIYIMLARI BOZORİDA RAQOBAT USTUNLIGINI ŞAKLLANTIRIŞ: NARX, SIFAT VA MAHSULOT ASSORTIMENTI SIYOSATINING TA'SIRI ("LUXTEX-ZIOTTO" KORXONASI MİSOLİDA)

Ubaydullayeva Maftunaxon Bosit qizi
Millat Umidi universiteti, magistratura (MBA) 1-kurs talabasi.
İlmiy rahbar: İşmanova Dinora
Telefon: +998 93 886 07 99
ORCID: https://orcid.org/0009-0002-8273-806X

Abstract. This article examines the combined influence of pricing, quality, and product assortment policies on the formation of competitive advantage in a children's knitwear manufacturing enterprise. It theoretically substantiates that competitive advantage is achieved through the coordinated implementation of these three policies rather than their isolated application. An assessment framework is proposed and applied to LUXTEX-ZIOTTO, followed by practical recommendations for improving the enterprise's pricing, quality, and assortment policies.

Keywords: competitive advantage, pricing policy, product assortment, quality, children's knitwear, wholesale trade, LUXTEX-ZIOTTO.

Annotatsiya. Mazkur maqolada bolalar trikotaj kiyimlarini işlab çiqaruvçi korxonada raqobat ustunligini şakllantirişda narx, sifat va mahsulot assortimenti siyosatining özaro ta'siri tadqiq etiladi. Raqobat ustunligi uşbu üç siyosatni alohida emas, balki özaro uyğun holda qöllaş orqali şakllanişi nazariy jihatdan asoslanadi hamda "LUXTEX-ZIOTTO" korxonasi misolida baholaş metodikasi taklif etiladi. Maqola yakunida korxonaning narx, sifat va assortiment siyosatini takomillaştiriş böyiça amaliy takliflar beriladi.

Kalit sözlar: raqobat ustunligi, narx siyosati, mahsulot assortimenti, sifat, bolalar trikotaji, ulgurji savdo, LUXTEX-ZIOTTO.

Аннотация. В статье исследуется взаимосвязь ценовой политики, качества и товарного ассортимента при формировании конкурентного преимущества предприятия — производителя детской трикотажной одежды. Теоретически обосновано, что конкурентное преимущество формируется благодаря согласованному применению трёх направлений политики, а не их изолированному использованию. На примере предприятия LUXTEX-ZIOTTO предложена методика оценки и сформулированы практические рекомендации по совершенствованию ценовой политики, качества продукции и ассортимента.

Ключевые слова: конкурентное преимущество, ценовая политика, товарный ассортимент, качество, детский трикотаж, оптовая торговля, LUXTEX-ZIOTTO.

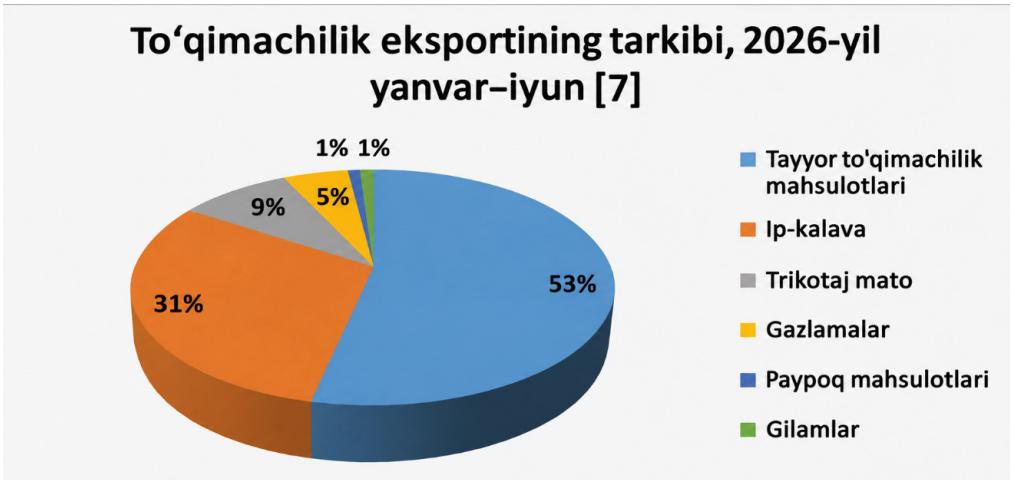
KİRİŞ

Bolalar trikotaj kiyimlari bozorida raqobat ustunligi faqat arzon narx bilan emas, balki narx, sifat va assortiment siyosatining özaro uyğun qöllanilişi orqali şakllanadi. Mazkur bozorda talab tez özgaradi, xaridorlar mahsulot xavfsizligiga alohida e'tibor qaratadi, ulgurji xaridorlar esa narx bilan bir qatorda marja, yetkazib beriş barqarorligi va assortiment kengligini baholaydi.

Özbekistonda töqimaçilik va tikuv-trikotaj sanoati davlat tomonidan qöllab-quvvatlanadigan tarmoqlardan biri hisoblanadi. İçki bozorda esa mahalliy işlab çiqaruvçilar import mahsulotlari bilan raqobatlaşadi. Şu şaroitda korxona uçun narx darajasini tanlaş, sifat standartlarini saqlaş va assortimentni kengaytiriş böyiça qabul qilinadigan qarorlar uning raqobat mavqeyini belgilaydi. Biroq amaliyotda uşbu qarorlar köp inça alohida qabul qilinadi: narxni sotuv bölimi, sifatni işlab çiqariş bölimi, assortimentni esa dizayn bölimi belgilaydi. Şu

sababli mazkur yönalişlarni özaro muvofiqlaştiriş korxonaning raqobat ustunligini mustahkamlaşda muhim ahamiyatga ega.

Soha körsatkiçlari ösiş dinamikasini namoyon etmoqda. Özbekiston Respublikasi Milliy statistika qömitasi ma'lumotlariga köra, 2026-yil yanvar–iyun oylarida yirik korxonalar tomonidan 54,4 trln sömlik töqimaçilik mahsulotlari işlab çiqarilgan. Bu ötgan yilning mos davriga nisbatan 10,1 foizlik ösişni taşkil etgan. Eksport hajmi esa 1,6 mlrd dollarga yetib, 24,1 foizga oşgan [7]. 2025-yilda töqimaçilik mahsulotlari eksporti 2,6 mlrd dollarni taşkil etgan va tayyor töqimaçilik mahsulotlari eksporti 2024-yilga nisbatan 18,5 foizga ösgan [8]. Eksport tarkibida tayyor mahsulotlar uluşi yarmidan ortiq bölib (1-rasm), bu tayyor kiyim işlab çiqaruvçilar uçun raqobatbardoşlikni oşiriş muhim ahamiyatga ega ekanligini körsatadi.

1-rasm. Töqimaçilik eksportining tarkibi, 2026-yil yanvar–iyun [7]
Manba: Özbekiston Respublikasi Milliy statistika qömitasi ma'lumotlari [7].

1-rasmdan körinib turibdiki, 2026-yil yanvar–iyun oylarida Özbekiston töqimaçilik eksportining yarmidan köpi (53%) tayyor töqimaçilik mahsulotlariga töğri kelgan. İkkinçi örinni ip-kalava (31%) egallagan. Trikotaj mato (9%) va gazlamalar (5%) nisbatan kiçik uluşni taşkil etgan, paypoq mahsulotlari va gilamlarning uluşi esa har biri 1% dan iborat bölgan. Demak, eksport tarkibida qoşilgan qiymati yuqori bölgan tayyor mahsulotlar yetakçi örin tutadi. Bu esa tayyor kiyim işlab çiqaruvçilar örtasida raqobatbardoşlikni oşirişning ahamiyatini kuçaytiradi [7].

Muammo. Mahalliy bolalar trikotaj kiyimlari işlab çiqaruvçilarida narx, sifat va assortiment siyosatlarining özaro uyğunligini baholaş hamda ularni raqobat ustunligi bilan boğlaşga yönaltirilgan amaliy metodikalarni yanada rivojlantiriş zarur.

Tadqiqot maqsadi. Narx, sifat va assortiment siyosatlarining raqobat ustunligiga ta'sirini nazariy jihatdan asoslaş hamda "LUXTEX-ZIOTTO" korxonasi misolida ularni takomillaştiriş yönalişlarini işlab çiqiş.

Tadqiqot vazifalari:

1. Raqobat ustunligi va marketing kompleksi elementlari böyiça ilmiy qaraşlarni tahlil qiliş.
2. Narx, sifat va assortiment siyosatlarini baholaş mezonlarini belgilaş.
3. "LUXTEX-ZIOTTO" korxonasining raqobat mavqeyini asosiy raqobatçilar bilan soliştiriş.
4. Uçala siyosatni takomillaştiriş böyiça amaliy takliflar işlab çiqiş.

Tadqiqot savoli. Bolalar trikotaj kiyimlari işlab çiqaruvçi korxonada narx, sifat va assortiment siyosatlarining qanday uyğunligi raqobat ustunligiga eng köp ta'sir körsatadi?

Tadqiqot gipotezasi. Ulgurji xaridorlar uçun assortiment kengligi va sifat barqarorligi narxning pastligiga nisbatan uzoq muddatli hamkorlikka kuçliroq ta'sir körsatadi.

MAVZUGA OİD ADABİYOTLAR ŞARHİ

Raqobat ustunligi korxonaning mijozga raqobatçilarga nisbatan köproq qiymat yetkazib beriş qobiliyatidir. Mazkur masala strategik boşqaruv va marketing adabiyotlarida bir neça yönalişda örganilgan. M. Porter korxona raqobatçilardan ustun bölişi uçun xarajatlar böyiça yetakçilik, differensiatsiya yoki tor segmentga fokuslaniş yönalişlaridan birini tanlaşi kerakligini körsatgan [1]. J. Barney esa raqobat ustunligi bozor şaroitidan emas, balki korxonaning içki resurslaridan kelib çiqişini ta'kidlagan. Uning fikriça, resurs qimmatli, noyob va raqobatçilar uçun taqlid qiliş qiyin bölgandagina uzoq muddatli ustunlikni ta'minlaydi [2].

G. Day va R. Wensley mazkur ikki yondaşuvni özaro boğlaydi. Ularning fikriça, malakali xodimlar yoki işlab çiqariş quvvatlari kabi ustunlik manbalari bozorda mijoz sezadigan narx, sifat yoki xizmat darajasi körinişida namoyon bölgandagina iqtisodiy samara beradi. Mualliflar korxona faoliyatini faqat öz körsatkiçlari asosida emas, balki raqobatçilar bilan taqqoslab baholaş zarurligini ham ta'kidlaydi [9]. Şu sababli maqolada raqobatçilar bilan taqqoslaş usuli tanlandi.

Marketing resurslari va bozorga yönaltirilganlikning korxona natijalariga ta'siri ham örganilgan. J. Narver va S. Slater mijozlar hamda raqobatçilarni tizimli örganadigan korxonalarning rentabelligi yuqori bölişini empirik jihatdan asoslagan [11]. G. Hooley va hammualliflar esa korxonaning marketing resurslari va imkoniyatlari uning bozordagi natijalariga ta'sir qilişini anıqlagan [12].

Narx va sifat masalasi odatda mijoz qiymati tuşunçasi orqali körib çiqiladi. V. Zeithaml mijoz qiymatni olayotgan naf va tölayotgan narx örtasidagi nisbat sifatida baholaşini körsatgan [10]. Mazkur yondaşuvga muvofiq, T. Nagle va G. Myuller narxni xarajatlarga ustama qöyiş asosida emas, balki mijoz uçun yaratilgan qiymatga qarab belgilaşni tavsiya etadi [3].

Baholaş usullari orasida J. Martilla va J. James tomonidan taklif etilgan muhimlik–natijadorlik tahlili keng tarqalgan. Mazkur usul mijoz uçun qaysi mezon muhimligini va korxona uşbu mezon böyiça qançalik yuqori natijaga ega ekanligini birgalikda körsatadi [6]. Maqolada xaridorlar fikrini baholaşda aynan şu yondaşuvga tayanildi.

Körib çiqilgan manbalarda raqobat ustunligi odatda umumiy tarzda yoki narx, sifat va assortiment siyosatlaridan biri böyiça tahlil qilinadi. Bolalar trikotaji kabi ixtisoslaşgan tarmoqda, ayniqsa, ulgurji xaridorlar nuqtayi nazaridan üçala siyosatni birgalikda taqqoslagan tadqiqotlar nisbatan kam. Şu sababli maqolada narx, sifat va assortiment siyosatlari ulgurji xaridor uçun yaratiladigan qiymat orqali kompleks baholanadi.

Marketing kompleksi (4P) nuqtayi nazaridan mazkur qiymat üçta asosiy qaror orqali şakllanadi.

Narx siyosati. Narx faqat xarajatlarga qoşiladigan ustama emas. Zamonaviy yondaşuvda u mijoz tomonidan qabul qilinadigan qiymat, raqobatçilar narxlari va xarajatlar asosida belgilanadi [3]. Ulgurji xaridor uçun narxning özi bilan bir qatorda, mahsulotni qayta sotişdan olinadigan marja ham muhim ahamiyatga ega.

Sifat siyosati. D. Garvin sifatni sakkizta ölçov böyiça körib çiqişni taklif etadi: işlaş körsatkiçi, qoşimça xususiyatlar, işonçlilik, standartlarga muvofiqlik, çidamlilik, xizmat körsatiş, estetika va qabul qilingan sifat [4]. Bolalar kiyimlarida standartlarga muvofiqlik (xavfsizlik sertifikatlari, mato tarkibi) va çidamlilik (yuvilgandan keyingi şakl va rangning saqlanişi) birinçi örinda turadi.

Assortiment siyosati. Assortiment kengligi (mahsulot guruhlari soni), çuqurligi (guruh içidagi variantlar: ölçam, rang, mato) va uzunligi (jami mahsulot birliklari soni) bilan tavsiflanadi [5]. Keng assortiment xaridorlarning bitta yetkazib beruvçi bilan uzoq muddatli hamkorligini ta'minlaşga xizmat qiladi, biroq işlab çiqariş va ombor xarajatlarini oşiradi.

Uçala siyosat özaro boğliq: sifat darajasi narx belgilaş imkoniyatlarini, assortiment kengligi esa xarajatlar va ular orqali narxni belgilaydi. Şu sababli ularni alohida emas, balki birgalikda baholaş zarur. Narx, sifat va assortiment siyosatlarini baholaş mezonlari 1-jadvalda keltirilgan.

1-jadval. Narx, sifat va assortiment siyosatlarini baholaş mezonlari

Siyosat	Baholaş mezonlari	Ulgurji xaridor uçun ahamiyati
Narx	Raqobatçilarga nisbatan narx darajasi, ulgurji çegirmalar tizimi, tölov şartlari, xaridorning ustama marjasi	Qayta sotişdan foyda oliş
Sifat	Mato tarkibi, sertifikatlar, yuvilgandan keyingi çidamlilik, nuqsonli mahsulotlar uluşi, qaytarişlar	Xavfsizlik, mahsulotni qaytariş xavfini kamaytiriş
Assortiment	Kenglik, çuqurlik, ölçamlar qatori, mavsumiy yangilaniş çastotasi	Bitta yetkazib beruvçidan töliq xarid qiliş imkoniyati

Manba: muallif işlanmasi.

TADQİQOT METODOLOGİYASİ

Tadqiqot üçta ma'lumot manbasiga tayanadi hamda natijalar özaro tekşiriş (triangulyatsiya) usuli orqali baholanadi.

1. Korxonaning içki ma'lumotlari. Sönggi ikki yil uçun narxlar röyxati, mahsulot guruhlari böyiça sotuv hajmi, qaytarilgan va nuqsonli mahsulotlar uluşi hamda assortimentdagi mahsulotlar soni örganiladi.

2. Raqobatçilar benchmarkingi. 4–5 ta raqobatçi (mahalliy işlab çiqaruvçilar va import mahsulotlarini sotuvçilar) böyiça taqqoslanadigan mahsulotlarning (masalan, bir xil yoş guruhi va mato tarkibiga ega bodi, kombinezon, pijama) narxi, mato tarkibi, ölçamlar qatori va assortimenti tahlil qilinadi.

3. Ulgurji xaridorlar sörovi. 30–50 nafar doimiy va potensial ulgurji xaridor örtasida sörov ötkaziş nazarda tutiladi. Respondentlar har bir mezonning muhimligini hamda “LUXTEX-ZIOTTO” korxonasi va raqobatçilarning mazkur mezonlar böyiça natijalarini 1 dan 5 gaça bölgan şkalada baholaydilar.

4. Maqola matnini tayyorlaş va tadqiqot ma’lumotlarini tizimlaştiriş jarayonida sun’iy intellekt vositalaridan 10 foizgaça yordamçi vosita sifatida foydalanildi.

TAHLİL VA NATİJALAR

“LUXTEX-ZIOTTO” korxonasi bolalar uçun trikotaj va töqimaçilik mahsulotlarini işlab çiqaradi hamda asosan ulgurji xaridorlar bilan işlaydi. Şu sababli tahlil dökon egalari, savdo filiallari va marketpleys sotuvçilarining xarid qarorlariga qaratilgan.

2-jadval. “LUXTEX-ZIOTTO” korxonasining raqobatçilar bilan narx siyosati böyiça qiyosiy tahlili

Körsatkiç	Körsatkiç	Körsatkiç	Körsatkiç
LUXTEX-ZIOTTO	LUXTEX-ZIOTTO	LUXTEX-ZIOTTO	LUXTEX-ZIOTTO
VESBINI	VESBINI	VESBINI	VESBINI
DODO	DODO	DODO	DODO
Bahorgi va kuzgi kolleksiya trikotaj ikki qismli töplamlari	Bahorgi va kuzgi kolleksiya trikotaj ikki qismli töplamlari	Bahorgi va kuzgi kolleksiya trikotaj ikki qismli töplamlari	Bahorgi va kuzgi kolleksiya trikotaj ikki qismli töplamlari

İzoh: Narxlar sömda ifodalangan. “—” belgisi ma’lumot taqdim etilmaganligini bildiradi. Maktab mavsumi uçun sport kiyimlari qatorida LUXTEX-ZIOTTO va DODO mahsulotlarining komplektatsiyasi farq qiladi.

Manba: muallif tomonidan taqdim etilgan narxlar asosida tuzilgan.

2-jadval ma’lumotlaridan körinib turibdiki, LUXTEX-ZIOTTO, VESBINI va DODO brendlari narx belgilaşda turli yondaşuvlardan foydalanadi. LUXTEX-ZIOTTO mahsulotlari narxi 75 000–129 000 söm oraliğida bölib, premium sifat va maqbul narx uyğunligiga asoslangan. VESBINI mahsulotlari 70 000–217 000 söm oraliğida taklif etilib, keng narx diapazoni bilan ajralib turadi. DODO brendida esa mahsulotlar narxi 70 000–115 000 söm oraliğida şakllangan.

3-jadval. “LUXTEX-ZIOTTO” korxonasining raqobatçilar bilan sifat siyosati böyiça qiyosiy tahlili

Körsatkiç	LUXTEX-ZIOTTO	VESBINI	DODO
Mato turlari	Suprem, ikki iplik, üç iplik, tvit, premium paxta trikotaj, ribana	Suprem, ikki iplik, duz, ribana, dablfeys	Paxta trikotaj, suprem
Mato tarkibi	100% paxta; 95% paxta va 5% laykra	Paxta va aralaş tolali matolar	Ayrim modellarda 95% paxta
Yuvilgandan keyingi çidamlilik böyiça şikoyatlar	Mato sifati va rang mustahkamligi böyiça testlar ötkazilgan, natijalarga oid real videolar ijtimoiy tarmoqlarda joylaştirilgan	Oçiq ma’lumot mavjud emas	Oçiq ma’lumot mavjud emas

İzoh: Oçiq ma’lumot mavjud emasligi mahsulot sifati pastligini yoki şikoyatlar mavjudligini anglatmaydi.

Manba: muallif tomonidan töplangan va taqdim etilgan ma’lumotlar asosida tuzilgan.

3-jadvaldan körinib turibdiki, LUXTEX-ZIOTTO, VESBINI va DODO brendlari mato turlari hamda tarkibi böyiça farqlanadi. LUXTEX-ZIOTTO premium paxta trikotaj matolaridan foydalanişi va sifat nazoratiga alohida e’tibor qaratişi bilan ajralib turadi. Bu esa mahsulotlarning çidamliligi, qulayligi va iste’molçilar işonçini oşirişga xizmat qiladi.

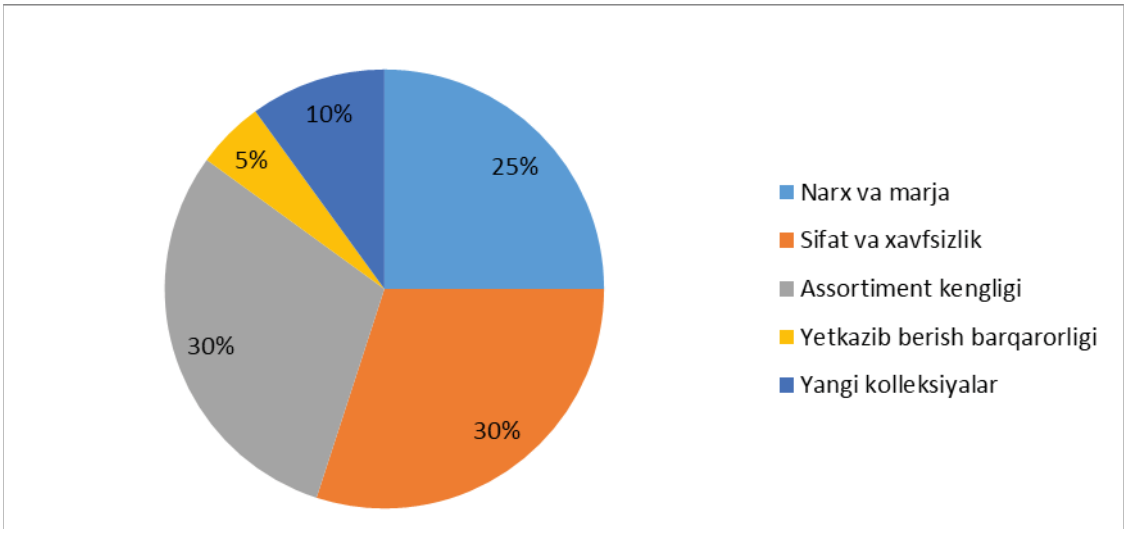
4-jadval. “LUXTEX-ZIOTTO” korxonasining raqobatçilar bilan assortiment siyosati böyiça qiyosiy tahlili

Körsatkiç	LUXTEX-ZIOTTO	VESBINI	DODO
Mahsulot guruhlari	Trikotaj kiyimlar, köylaklar, futbolkalar, komplektlar, vetrovkalar	Kundalik kiyimlar, köylaklar, ustki kiyimlar	Bolalar kiyimlari, sport komplektlari, paypoqlar
Har bir guruhdagi ranglar soni	Modelga qarab 5 tadan 7 tagaça	Modelga qarab bir neçta rang va dizayn	Modelga qarab turli rang va dizaynlar
Ölçamlar qatori	6 oylikdan 14 yoşgaça	12 oylikdan 12 yoşgaça	Har mavsumda özgaradi

Manba: muallif tomonidan töplangan va taqdim etilgan ma’lumotlar asosida tuzilgan.

4-jadval ma'lumotlariga köra, LUXTEX-ZIOTTO, VESBINI va DODO brendlari mahsulot assortimenti, ranglar xilma-xilligi hamda ölçamlar qatori böyiça öziga xos xususiyatlarga ega. LUXTEX-ZIOTTO trikotaj kiyimlar, köylaklar, futbolkalar va komplektlar kabi mahsulotlarni taklif etib, 6 oylikdan 14 yoşgaça bölgan bolalarni qamrab oladi. Şuningdek, har bir modelda 5–7 ta rang variantining mavjudligi xaridorlar uçun keng tanlov imkoniyatini yaratadi.

VESBINI kundalik va ustki kiyimlar assortimentiga e'tibor qaratsa, DODO bolalar kiyimlari, sport komplektlari va boşqa mahsulot turlarini taklif etadi. Umuman olganda, LUXTEX-ZIOTTO assortiment siyosatida mahsulotlar xilma-xilligi, ranglar tanlovi va turli yoşdagi bolalar ehtiyojlarini qondirişga ustuvor ahamiyat beradi.

2-rasm. Mijozlar bilan suhbat natijalari böyiça muhimlik darajasi
Manba: muallif tomonidan mijozlar bilan ötkazilgan suhbat natijalari asosida tuzilgan.

Mijozlar bilan ötkazilgan suhbat natijalariga köra, 2-rasmda xaridorlar uçun eng muhim omillar mahsulot sifati va xavfsizligi hamda assortiment kengligi bölib, ularning har biri 30% ni taşkil etgan. Narx va marja 25% bilan keyingi örinda turadi. Yangi kolleksiyalar 10%, yetkazib beriş barqarorligi esa 5% ni taşkil etgan.

XULOSA VA TAKLİFLAR

Tadqiqot natijalari şuni körsatadiki, bolalar trikotaj kiyimlari bozorida raqobat ustunligini şakllantirişda narx, sifat va assortiment siyosati muhim örin tutadi. Uşbu siyosatlarning özaro uyğunligi korxonaning bozordagi raqobatbardoşligini belgilovçi asosiy omillardan biridir [1; 3; 4; 5]. Mijozlar bilan ötkazilgan suhbat natijalariga köra, sifat va xavfsizlik hamda assortiment kengligi 30% dan, narx va marja 25% ni taşkil etgan. Yangi kolleksiyalar 10%, yetkazib beriş barqarorligi esa 5% uluşga ega bölgan. Bu natijalar xaridorlar uçun mahsulotning arzonligidan taşqari, uning sifati va tanlov imkoniyatlari ham katta ahamiyatga ega ekanligini körsatadi.

Tahlil asosida "LUXTEX-ZIOTTO" korxonasi uçun quyidagi takliflar işlab çiqildi:

1. Narx siyosatini takomillaştiriş. Ulgurji xaridorlar uçun xarid hajmiga qarab çegirmalar tizimini joriy etiş va raqobatbardoş narxlarni saqlaş tavsiya etiladi [3].

2. Sifat siyosatini rivojlantiriş. Mahsulotlarda paxta tarkibini anıq körsatiş, işlab çiqariş jarayonida sifat nazoratini kuçaytiriş hamda yuvilgandan keyingi çidamlilikni muntazam tekşiriş lozim [4].

3. Assortiment siyosatini kengaytiriş. Xaridorlar talabidan kelib çiqib, yangi modellar, ranglar va mavsumiy kolleksiyalarni işlab çiqiş, talab yuqori bölgan mahsulotlarning doimiy mavjudligini ta'minlaş maqsadga muvofiq [5].

4. Mijozlar bilan işlaşni takomillaştiriş. Ulgurji xaridorlarning fikr va takliflarini muntazam örganiş, yetkazib beriş barqarorligini oşiriş hamda doimiy hamkorlikni rivojlantiriş zarur.

Xulosa qilib aytganda, bolalar trikotaj kiyimlari bozorida barqaror raqobat ustunligiga erişiş narx, sifat va assortiment siyosatining özaro uyğunligiga boğliq. Tadqiqot natijalari "LUXTEX-ZIOTTO" korxonasi uçun sifat va assortimentni rivojlantiriş bilan bir qatorda, maqbul narx siyosatini saqlaş muhimligini körsatdi. Taklif etilgan çora-tadbirlarni amalga oşiriş korxonaning bozordagi raqobatbardoşligini oşiriş, mijozlar işonçini mustahkamlaş va uzoq muddatli hamkorlikni rivojlantirişga xizmat qiladi [1].

Tadqiqotning çeklovi şundaki, raqobatçilar böyiça ayrim içki ma'lumotlar, xususan, nuqsonli mahsulotlar uluşi va mijozlar şikoyatlari statistikasi oçiq manbalarda mavjud emas. Şu sababli kelgusida xaridorlar sörovini kengaytiriş va korxonaning içki sotuv körsatkiçlarini çuqurroq örganiş orqali tadqiqotni rivojlantiriş mumkin.

FOYDALANİLGAN ADABİYOTLAR RÖYXATİ

1. Porter M. E. Competitive Advantage: Creating and Sustaining Superior Performance. — New York: Free Press, 1985.
2. Barney J. B. Firm Resources and Sustained Competitive Advantage // Journal of Management. — 1991. — Vol. 17, No. 1. — P. 99–120. — DOI: https://doi.org/10.1177/014920639101700108.
3. Nagle T. T., Müller G. The Strategy and Tactics of Pricing: A Guide to Growing More Profitably. — 6th ed. — New York: Routledge, 2018.
4. Garvin D. A. Competing on the Eight Dimensions of Quality // Harvard Business Review. — 1987. — Vol. 65, No. 6. — P. 101–109. — URL: https://hbr.org/1987/11/competing-on-the-eight-dimensions-of-quality.
5. Kotler P., Keller K. L. Marketing Management. — 15th ed. — Harlow: Pearson Education, 2016.
6. Martilla J. A., James J. C. Importance-Performance Analysis // Journal of Marketing. — 1977. — Vol. 41, No. 1. — P. 77–79. — DOI: https://doi.org/10.1177/002224297704100112.
7. Özbekiston Respublikasi Milliy statistika qömitasi. Özbekistonda töqimaçilik mahsulotlari işlab çiqariş 10,1 foizga, eksport qiymati 24,1 foizga oşdi. — 2026. — 13-avgust. — URL: https://stat.uz/uz/matbuot-markazi/qo-mita-yangiliklar/69760-zbekistonda-t-imachilik-ma-sulotlari-ishlab-chi-arish-10-1-foizga-eksport-ijmati-24-1-foizga-oshdi-2.
8. Özbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Yengil sanoatni rivojlantiriş agentligi. Export Performance of the Textile Industry in 2025–2026. — 2026. — 30-yanvar. — URL: https://gov.uz/en/adli/news/view/136514.
9. Day G. S., Wensley R. Assessing Advantage: A Framework for Diagnosing Competitive Superiority // Journal of Marketing. — 1988. — Vol. 52, No. 2. — P. 1–20. — DOI: https://doi.org/10.1177/002224298805200201.
10. Zeithaml V. A. Consumer Perceptions of Price, Quality, and Value: A Means-End Model and Synthesis of Evidence // Journal of Marketing. — 1988. — Vol. 52, No. 3. — P. 2–22. — DOI: https://doi.org/10.1177/002224298805200302.
11. Narver J. C., Slater S. F. The Effect of a Market Orientation on Business Profitability // Journal of Marketing. — 1990. — Vol. 54, No. 4. — P. 20–35. — DOI: https://doi.org/10.1177/002224299005400403.
12. Hooley G. J., Greenley G. E., Cadogan J. W., Fahy J. The Performance Impact of Marketing Resources // Journal of Business Research. — 2005. — Vol. 58, No. 1. — P. 18–27. — DOI: https://doi.org/10.1016/S0148-2963(03)00109-7.

YASHIL

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz HAKIMOV

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Hasan MAQSUDOV

2026. № 11/1

© Materiallar ko‘chirib bosilganda ““Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali manba sifatida ko‘rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma’sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga
maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.
El.Pochta: sq143235@gmail.com
Bot: @iqtisodiyot_77
Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo‘lishingiz mumkin. Obuna bo‘lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to‘lov haqidagi ma’lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo‘natishingizni so‘raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo‘natamiz.

““Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali 03.11.2022-yildan
O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№566955 reyestr raqami tartibi bo‘yicha ro‘yxatdan o‘tkazilgan.
Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug‘bek tumani
Kumushkon ko‘chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz